

Marking Scheme
Strictly Confidential
(For Internal and Restricted use only)
Secondary School Examination, 2026 (Xth)
SUBJECT NAME : Bhutia (Q.P. CODE /Set No. 095/29)

General Instructions: -

1	You are aware that evaluation is the most important process in the actual and correct assessment of the candidates. A small mistake in evaluation may lead to serious problems which may affect the future of the candidates, education system and teaching profession. To avoid mistakes, it is requested that before starting evaluation, you must read and understand the spot evaluation guidelines carefully.
2	“Evaluation policy is a confidential policy as it is related to the confidentiality of the examinations conducted, evaluation done and several other aspects. Its leakage to public in any manner could lead to derailment of the examination system and affect the life and future of millions of candidates. Sharing this policy/document to anyone, publishing in any magazine and printing in Newspaper/Website, etc. may invite action under various rules of the Board and IPC.”
3	Evaluation is to be done as per instructions provided in the Marking Scheme. It should not be done according to one's own interpretation or any other consideration. Marking Scheme should be strictly adhered to and religiously followed. However, while evaluating, answers which are based on latest information or knowledge and/or are innovative, they may be assessed for their correctness otherwise and due marks be awarded to them. In Class-X, while evaluating two competency-based questions, please try to understand given answer and even if reply is not from marking scheme but correct competency is enumerated by the candidate, due marks should be awarded.
4	The Marking scheme carries only suggested value points for the answers. These are in the nature of Guidelines only and do not constitute the complete answer. The students can have their own expression and if the expression is correct, the due marks should be awarded accordingly.
5	The Head-Examiner must go through the first five answer books evaluated by each evaluator on the first day, to ensure that evaluation has been carried out as per the instructions given in the Marking Scheme. If there is any variation, the same should be zero after deliberation and discussion. The remaining answer books meant for evaluation shall be given only after ensuring that there is no significant variation in the marking of individual evaluators.
6	Evaluators will mark (✓) wherever answer is correct. For wrong answer CROSS 'X' be marked. Evaluators will not put right (✓) while evaluating which gives an impression that answer is correct and no marks are awarded. This is most common mistake which evaluators are committing.
7	If a question has parts, please award marks on the right-hand side for each part. Marks awarded for different parts of the question should then be totaled up and written in the left-hand margin and encircled. This may be followed strictly.
8	If a question does not have any parts, marks must be awarded in the left-hand margin and encircled. This may also be followed strictly.
9	If a student has attempted an extra question, answer of the question deserving more marks should be retained and the other answer scored out with a note “Extra Question” .
10	No marks to be deducted for the cumulative effect of an error. It should be penalized only once.
11	A full scale of marks _____ (example 0 to 80/70/60/50/40/30 marks as given in Question Paper) has to be used. Please do not hesitate to award full marks if the answer deserves it.

12	Every examiner has to necessarily do evaluation work for full working hours i.e., 8 hours every day and evaluate 20 answer books per day in main subjects and 25 answer books per day in other subjects (Details are given in Spot Guidelines). This is in view of the reduced syllabus and number of questions in question paper.
13	<p>Ensure that you do not make the following common types of errors committed by the Examiner in the past :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leaving answer or part thereof unassessed in an answer book. • Giving more marks for an answer than assigned to it. • Wrong totaling of marks awarded on an answer. • Wrong transfer of marks from the inside pages of the answer book to the title page. • Wrong question wise totaling on the title page. • Wrong totaling of marks of the two columns on the title page. • Wrong grand total. • Marks in words and figures not tallying/not same. • Wrong transfer of marks from the answer book to online award list. • Answers marked as correct, but marks not awarded. (Ensure that the right tick mark is correctly and clearly indicated. It should merely be a line. Same is with the X for incorrect answer.) • Half or a part of answer marked correct and the rest as wrong, but no marks awarded.
14	While evaluating the answer books if the answer is found to be totally incorrect, it should be marked as cross (X) and awarded zero (0) Marks.
15	Any unassessed portion, non-carrying over of marks to the title page, or totaling error detected by the candidate shall damage the prestige of all the personnel engaged in the evaluation work as also of the Board. Hence, in order to uphold the prestige of all concerned, it is again reiterated that the instructions be followed meticulously and judiciously.
16	The Examiners should acquaint themselves with the guidelines given in the “Guidelines for Spot Evaluation” before starting the actual evaluation.
17	Every Examiner shall also ensure that all the answers are evaluated, marks carried over to the title page, correctly totaled and written in figures and words.
18	The candidates are entitled to obtain photocopy of the Answer Book on request on payment of the prescribed processing fee. All Examiners/Additional Head Examiners/Head Examiners are once again reminded that they must ensure that evaluation is carried out strictly as per value points for each answer as given in the Marking Scheme.
19	If a candidate attempts both alternatives/options in a question where only one option/alternative is required to be attempted, the Evaluator shall award marks in both the options. The system will take the higher of two scores and disregard the other response.
20	In a question having two options/alternatives, if a candidate has attempted only one, then the evaluator shall mark “NA” (Not attempted) against the option that has not been attempted by the candidate.

MARKING SCHEME
Bhutia (Subject Code - 095)
(PAPER CODE : 29) (M29095)

Q. No.	Expected answer/ Value points	Distribution of marks
	Section A- Unseen Passage-1-འཕྲིང་འབྲེལ་ལས།	
1.	དྲི་བ་ཅུ་འདི་ལན།	5 x 1= 5
(i)	A. ལྟོ་རིགས།	1
(ii)	B. ལོ་གཅིག་ འཁོར་བོ།	1
(iii)	A. ཏུས་ལྟོན།	1
(iv)	C. ལོ་སྤང།	1
(v)	D.བསོད་ནམས་ ལོ་ སྤང།	1
2.	Unseen Passage-II -འཕྲིང་འབྲེལ་ལས།	5 x 1= 5
(i)	D. བཞི།	1
(ii)	B. ཞེ་ལོག་ཅན།	1
(iii)	C. ཞལ་ཆེམས།	1
(iv)	A. ཞིང་ཁའི་ རྟོང་ན།	1
(v)	D. ཡ་ཙཱ་ གཅིག།	1
3.	Section B- Applied Grammar- ལུས་རྟགས་ལས། དྲི་བ་ཅུ་འདི་ལན།	5 x 1= 5
(i)	B. སྤང་ རང་དབང་ཅན་ ཏུག།	1
(ii)	A. གསུམ།	1
(iii)	D. འབྲེལ་སྒྲ།	1
(iv)	B. ལག་རིང་ བྱས་བོ།	1
(v)	D. འབྲོད་སྒྲ།	1
4.	Section C- Prose - ཆོག་ལྷག་གི་ དྲི་བའི་ ལན།	5 x 1= 5
(i)	A. མེ་ཏྲོག་ པར་ལས།	1
(ii)	C. འབྲི་ས་ནན་དུའི།	1

(iii)	D. རྟོག་ལུ།	1
(iv)	C. བྱེ་ལོ་ ༡༥/༡༣	1
(v)	B. ཆེའི་ སྐྱབ་པོ།	1
5.	Section D- Writing and Composition : Essay writing - བྲི་ཚུམ་གྱི་ གྲི་བ་ གཉིས་ལས་ གཅིག་གི་ བྲི། (Attempt any one)	5
(a)	རང་གི་ རིག་གཞུང་ དང་ སྐད་རིགས་ འདི་ལོ་ ག་ཉི་ སྤང་སྤྱོད་པས་ བྱས་དགོས་པའི་ སྐར་ལོ་ བྲི་ཚུམ་ བྲི་བའི་ སྐད་ འགོ་བརྗོད་, བརྗོད་བྱ་, དོན་ཚན་ དང་ འབྲུག་འདུ་ བཅས་ ཆ་ཆང་ ཅིག་ བྲིས་ ཡོད་པོ་ དགོས།	
(b)	ཤེས་རིག་ ཡོན་ཏན་ ལེགས་བྱས་ སྤང་ དགོས་པོ་ གལ་ཆེན་ ཨིན་པའི་ སྐར་ལོ་ བྲི་ཚུམ་ བྲི་བའི་ སྐད་ འགོ་བརྗོད་, བརྗོད་བྱ་, དོན་ཚན་ དང་ འབྲུག་འདུ་ བཅས་ ཆ་ཆང་ཅིག་ བྲིས་ ཡོད་པོ་ དགོས།	
6.	Letter Writing: Application - བཏང་ཡིག་ ལས། བཏང་ཡིག་གི་ གྲི་བ་ གཉིས་ ལས་ གཅིག་གི་ བྲི། (Attempt any one)	5
(a)	ཆོས་རྒྱལ་ས་ སྤྱབ་འབྲས་ ལེགས་ ཐོན་བཞིན་པའི་ སྐར་ལོ་ རང་གི་ བ་མ་ལོ་ ཡི་གེ་ གཅིག་ བྲིས་པའི་ སྐད་ འགོ་བརྗོད་, དོན་ཚན་, བརྗོད་བྱ་ དང་ འབྲུག་འདུ་ བཅས་ ཆ་ཆང་ སྤྱེགས་ཉི་ བྲིས་ ཡོད་པོ་ དགོས།	
(b)	སྤྱབ་པོ་ ལྷ་ཉི་ སྤོན་ཁང་ན་ འབྲུ་དགོས་པོ་ ཐོན་བས་ སྤོབ་སྤྱི་ལོ་ ཉིན་ གཅིག་གི་ དགོངས་ཁུ་ བྲི་བའི་ སྐད་ འགོ་བརྗོད་, དོན་ཚན་, བརྗོད་བྱ་ དང་ འབྲུག་འདུ་ བཅས་ ཆ་ཆང་ སྤྱེགས་ཉི་ བྲིས་ ཡོད་པོ་ དགོས།	
7.	སྐད་བསྐྱར་ ལས། དབྱིན་ཇི་ འབྲང་འབེབས་ འདི་ ལེགས་བྱས་ སྤྱེགས་ཉི་ གོ་བ་ བཅས་ཉི་ རྟོ་སྐད་ན་ བསྐྱར་ཉི་ བྲི་ དགོས།	5

8.	Section- E Applied Grammar- ལྷན་ཁྲིམས་ལས་། འགྲེམ་སྟོན་གྱི་བུ་ཕྱི་ནང་ལས་ ལྷན་ཁྲིམས་། (Attempt any five)	5 x 2 = 10
(i)	ཐད་ རང་དབང་ཅན་ རྟག་ ཡོད། འདི་ཚུ་ རྟེན་ཐུག་ དང་ཐུག་ འདི་ཐུག་ གན་ཐུག་ བདག་ཐུག་ དང་ དགག་ཐུག་ བཅས་སོ།	2
(ii)	ལྷན་བཅས་ཀྱི་ ཐད་ཚུ་ འོན་ གསུམ་ལོ་ འབྲུག་ འདི་ཚུ་ མཚམས་སྦྱོར་ ལྷན་བཅས་ དམ་བཅའ་ ལྷན་བཅས་ གཞན་འདྲན་ ལྷན་བཅས་	2
(iii)	ལོ་འོན་ལོ་ ཐད་ བདུན་ ཡོད། འདི་ཚུ་ ལུ་ ར་ ཅ་ རུ་ ར་ ལོ་ རུ་ བཅས་སོ།	2
(iv)	མགོ་ ལ་ རྒྱ་ལོ་ དང་ ལག་གོ་ལོ་ ཞེས་ན་ དབུ་ ཞལ་ ཞབས་ དང་ ལྷན་སེ་ ལབ་རྟོ་ ཞིན་ནོ།	2
(v)	རྣམ་དབྱེ་ གསུམ་ལོ་ ལྷན་ཐུག་ ལབ་ན་ གང་ཟག་ གཅིག་གིས་ གཡོག་ གན་ ག་ཞེ་ ལྷན་ ཡོད་པོ་ གཙོ་བོ་ ལྷན་མཁན་ལོ་ ལབ།	2
(vi)	ལྷན་བཅས་ཀྱི་ ཐད་ཚུ་ འོན་ གཉིས་ལོ་ འབྲུག་ འདི་ཚུ་ ལྷན་ ཚིག་ དང་ ལྷན་ལྷན་ ཞིན་ནོ།	2
(vii)	རྟེན་ དགར་བ་ལོ་ རང་གསེས་ དབྱེ་ན་ གསུམ་ ཡོད། འདི་ཚུ་ མཚམས་རུ་ དགར་བ། དམན་པར་ དགར་བ། ཐ་དད་ ཅམ་ལོ་ དགར་བ་ བཅས་སོ།	2
9.	Prose - ཚིག་ལྷན་ - འགྲེམ་སྟོན་གྱི་བུ་ཕྱི་ནང་ལས་ ལྷན་ཁྲིམས་། (Attempt any Five)	5 x 2= 10
(i)	འཁོར་བ་ ལབ་ན་ གཅིག་གི་ གཅིག་ལོ་ འཁོར་བ་ལོ་ ལབ། དཔེར་ན་ ལྷན་པོའི་ རང་ལོ་ ལྷན་པོའི་ ལྷན་བཞིན་ ཞིན།	2
(ii)	བལ་ཡུལ་ ཡང་ལོ་ཤོད་ལོ་ ལྷན་པོ་ ཡང་དག་ བདེ་གསེགས་ ལྷན་པོ་ ལྷན་པོ་ ལྷན་པོ་ ལྷན་པོ་ མཚམས་ཀྱི་ དངོས་ལྷན་ བཞིན་པོ་ ལྷན།	2
(iii)	མི་ལྷན་ རིན་པོ་ཆེ་ འདི་ལོ་ དལ་འབྱོར་ བཙོ་བཙུན་ དང་ ལྷན་པོའི་ མི་ལྷན་ རིན་པོ་ཆེ་ ལབ་རྟོ་ ཞིན།	2
(iv)	འཁོར་བའི་ ཞེས་དམིགས་ཀྱི་ དཔེ་ན་ ལྷན་པོའི་ རང་ལོ་ ལྷན་པོའི་ ལྷན་བཞིན་ ལྷན་པོའི་ རང་ལོ་ འཁོར་ལྷན་ ལྷན་པོ་ འཁོར་ མ་ལྷན་པོ་ འདྲ་བོ་ ཞིན།	2
(v)	ལས་ ལྷན་ལྷན་ ལབ་པོའི་ འོན་ནེ་ ང་ཅའི་ ལྷན་ལྷན་ འདི་གིས་ བསགས་པོའི་ ལྷན་ དགར་ནག་ གཉིས་ཀྱི་ ལྷན་ལྷན་	2

	འཁོར་མཁན་ འདི་ལོ་ ལས་ རྒྱ་འབྲས་སེ་ ལག།	
(vi)	དལ་འབྱོར་ བཅོ་བརྒྱད་ དང་ ལྷན་པའི་ ལུས་རྟེན་ འདི་ལོ་ མི་ལུས་ རིན་པོ་ཆེ་ ལག་ཏོ་ ཡིན་ནོ།	2
(vii)	མདོ་ལས་ : སྤྱིད་གསུམ་ མི་རྟག་ རྟོན་ཀའི་ སྤྱིན་ དང་ འདྲ། འགྲུ་བའི་ རྒྱུ་འཆི་ གར་ལོ་ ལྷ་ དང་ མཚུངས། འགྲུ་བའི་ ཆོ་འདི་ རྣམ་མཁའི་ སློག་ དང་ འདྲ། རི་གཟར་ བཅ་ཆུ་ འདི་ལས་ མ་ལག་ འགྲུ།	2
10	Poem- ཆོགས་བཅད་ ལས། འོག་གི་ ཆོགས་བཅད་ལས་ གཅིག་ལོ་ འགྲུལ་བཤད་ གྱི། (Attempt any One)	1 x 5 = 5
(i)	རང་གི་ རྣང་བ་ ཐམས་ཅད་ དཔེ་ལོ་ ཤར་བའི་ རྣལ་འབྱོར་པོ་ འདི་ལོ་ བསྐབ་བྱ་/གདམས་ངག་ མང་དུགས་ ཡོད། དཔེར་ན་ ནགས་ཅན་ རྒྱག་དུགས་ཀྱི་ རང་ལོ་ ཤིང་ལའི་ ལུང་པོ་ཚུ་ ཟད་ཤད་ མེད་པོ་ དང་ འདྲ་བོ་ ཡིན་ནོ།	
(ii)	ང་ཅག་གིས་ ཆོས་ ཡོན་ཏན་ རྒྱུང་བའི་ རྒྱབས་ལོ་ ཨ་ཏང་ར་ བཙོན་འགྲུས་ མ་བཏང་བར་ བྱས་བ་ཅེན་ རང་ལོ་ རྗེས་མ་ འབྲས་བུ་ ཡོན་ཏན་ ཐམས་ཅད་ རྒྱུས་ ཚུགས་ཤད་ ཡིན། དཔེར་ན་ ཤིང་གི་ ཚ་བོ་ འདི་ ཆུ་ དང་ མ་གྲེས་ན་ ཚེ་མོར་ ལོ་འབྲས་ སྤྱིན་པར་ འགྱུར་བོ་ དང་ འདྲ་བོ་ ཡིན་ནོ།	
11.	ཆོགས་བཅད་ སློགས་ཏེ་ དི་བ་ཅུའི་ ལན་ ལུང་ལུང་ན་ གྱི།	5 x 1 = 5
(i)	གནམ་ལས་ ཆར་པོ་ བབས་པོ་ འདྲ་བོ་ ལུང་ཤད་ ཡིན།	1
(ii)	ཆོགས་བཅད་ གཅིག་ན་ ཆོག་རྒྱུང་ བའི་ ཡོད།	1
(iii)	དཔེ་ནེ་ ཆོར་མ་ ཤིང་ དང་ དུག་ཤིང་ འདྲ་བོ་ ཡོད།	1
(iv)	ཆོག་ བཅད་ཏེ་ གི་མཁན་ལོ་ ཆོགས་བཅད་སེ་ ལག་ཏོ་ ཡིན།	1
(v)	ཆོ་ འདི་ལྟེ་ གཉིས་ལོ་ བདེ་རྒྱུད་ ལེགས་ འོང་བཅུག་ཅིག་ ལག་ཏེ་ སློན་ལམ་ བཏབ་པའི་ འོན་ ཡིན་ནོ།	1

	འབྲས་སྒྲིངས་ ཆགས་རབས་ ལས།	
12.	འོག་གི་དྲི་བ་ཅུ་ཉི་ཅུ་ལས་ ལྔ་ལོ་ ལན་གྱི། (Attempt any five)	5 x 2= 10
(i)	བྱུག་བཙན་ དར་སྒྲུན་ གསུམ་པོ་ནི་ རྒྱ་བོ་ རབ་, སྤང་མོ་ རབ་ དང་ མི་དཔོན་ རབ་ བཅས་སོ།	2
(ii)	དབང་ ལྷ་གསལ་ དུས་སྟོན་ འདི་ བོད་ལྷ་ བདུན་པོའི་ ཆོས་ བཙུག་པོའི་ ཉིན་ཆེ་ སྤང་བཙུག་ གནང་དོ་ སྤང།	2
(iii)	འབྲས་སྒྲིངས་ཀྱི་ རྒྱལ་ཐོག་ དང་པོའི་ མཚན་ནི་ ཆོས་རྒྱལ་ ཡུན་ཆོགས་ རྣམ་རྒྱལ་ ཡིན།	2
(iv)	མཛོད་ལྔ་ནི་ ཆའི་ མཛོད་, ཆོས་ དང་ རྟོག་གི་ མཛོད་, གསེར་ དང་ དདུལ་གི་ མཛོད་, གོ་ཚེན་གི་ མཛོད་ དང་ འབྲུ་ དང་ སྤུང་གི་ མཛོད་ བཅས་སོ།	2
(v)	འབྲས་སྒྲིངས་ན་ གཙང་ཆུ་ སྤོམ་པོ་ གཉིས་ ཡོད། འདི་ཙུ་ བཀྲ་ཤིས་ བྱུག་གི་ ཆུ་ དང་ རི་ཉིག་ ཆུ་ ཡིན་ནོ།	2
(vi)	འབྲས་སྒྲིངས་ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལྷ་བོ་ ༥ ཆོས་ ༡༩ ལས་ རྒྱ་གར་གི་ མངའ་ཕྱི་ ཐོན་པོ་ སྤང།	2
13.	འོག་གི་དྲི་བ་ཅུ་ཉི་ལན་ སྤང་སྤང་ན་གྱི།	5 x 1= 5
(i)	རྒྱལ་སྤྱི་ རྒྱུན་ རིང་གོ་ སྒྲིངས་མཐུན་ ཆོས་རྒྱལ་ གཙུག་ཡུལ་ རྣམ་རྒྱལ།	1
(ii)	འབྲས་སྒྲིངས་ མངའ་ཕྱི་ གྲུ་ཆོགས་ ཁང་ན་ ལྷ་མོན་གི་ སྤྱི་ བཅུ་གཉིས་ ཡོད།	1
(iii)	ཆོས་རྒྱལ་ བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་ རྒྱལ་སྤྱི་ སྒྲིངས་པོ་ ཡིན།	1
(iv)	འབྲས་སྒྲིངས་ཀྱི་ རྒྱལ་ས་ གསུམ་པོ་ བྱང་ འབྲས་སྒྲིངས་ཀྱི་ ལྷ་མ་ལངས་ལོ་ ཆགས་པོ་ སྤང།	1
(v)	བྱང་ འབྲུམ་བསགས་ཀྱི་ བཙུན་མོའི་ མཚན་ནི་ རོ་མོ་ གུ་རུ་ ཤེས་རབ་ སྒྲོལ་མ་ ཡིན་ནོ།	1